

NAŠE DELO

GLASILO DELOVNIH KOLEKTIVOV

ZDRUŽENIH PAPIRNIC LJUBLJANA

PAPIRNICE KOLIČEVO

Pogled z Vevče proti Polju

Kako bomo uredili medsebojna delovna razmerja delavcev

VEVČE, SEPTEMBER — Že kmalu po uveljavitvi republiškega zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu so se v naši delovni organizaciji začele priprave za ureditev medsebojnih razmerij v duhu nove ustave in novih zakonov. Do avgusta so predhodne priprave potekale na nivoju strokovnih služb, zlasti pravne in kadrovske, sedaj pa prihajajo v najpomembnejšo fazo, ko bodo delavci sami odločili o tem, kako bodo urejena njihova medsebojna razmerja.

Po novi ustavi in zakonih se bistveno spreminja način urejanja medsebojnih razmerij delavcev v združenem delu, če ta način urejanja primerjamo z urejanjem v prejšnjem obdobju. Naša nova ustava izhaja iz načela, da vsak delavec, ki se zaposli, enakopravno združuje svoje delo z drugimi delavci v organizaciji in ne sklepa delovnega razmerja

z organizacijo. Ni več razmerja: delavec—organizacija, temveč imamo razmerje: delavec—drugi delavci. Po prejšnji ureditvi je delavski svet sprejemal različne pravilnike, s katerimi je predpisal urejanje »delovnih razmerij«, delitve osebnega dohodka, varstva pri delu, izobraževanje in podobno. Sedaj delavski svet nima več te pravice. Delavci se neposredno sporazumejo o svojih pravicah in obveznostih, ki jih imajo v združenem delu. Ta sporazum je sklenjen in veljaven za vse delavce, ko z njim soglašata najmanj dve tretjini delavcev v delovni organizaciji in to soglasje potrjuje s podpisom posebne izjave. Delavski svet pripravi predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev. V postopku pripravljanja mora biti zagotovljena udeležba delavcev v vseh delih delovne organizacije in tudi osnovne or-

ganizacije sindikata. Predlog sporazuma, ki ga je pripravil delavski svet, določijo delavci na zborih.

Če se zadržimo pri vprašanju, kaj vse bomo morali regulirati s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih delavcev, moramo najprej ugotoviti, da je vsebina pojma medsebojnih razmerij v združenem delu mnogo širša, kot je bila vsebina delovnih razmerij po prejšnjih predpisih in po ustreznem pravilniku. Pravilnik o delovnih razmerjih je urejal samo sklenitev in prenehanje delovnega razmerja, pravice in dolžnosti delavca, razporejanje delavcev, delovni čas in dopuste, kršitve dolžnosti in podobno. S samoupravnim sporazumom pa bomo morali poleg naštetih vprašanj določiti še kadrovske strukture in sistematizacijo delovnih mest, vodilna delovna mesta, ki so pod reelekcijo, osnove

in merila za delitev osebnih dohodkov, varstvo delavcev pri delu, usposabljanje in strokovno izobraževanje delavcev, pogoje in način uporabe sredstev skupne porabe ter pravice in obveznosti iz minulega dela in solidarnosti.

Zakon dopušča, da sklenejo delavci enega ali več samoupravnih sporazumov o medsebojnih razmerjih, s katerimi uredijo naštetega vprašanja. O tem, koliko bo sporazumov, odločijo delavci sami glede na velikost organizacije, posebnosti delovnega procesa in organizacijske strukture itd.

V predhodnem osnutku, ki so ga pripravile strokovne službe in sta ga obravnavala že odbor za medsebojna razmerja ter plenum osnovne organizacije sindikata, je predvideno, da bomo sklenili samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev in samoupravni sporazum o osnovah in merilih za delitev OD. Drugi sporazum bo vseboval določbe o delitvi OD, o pogojih in načinu uporabe sredstev skupne porabe, kolikor ne bo le-teh vseboval samoupravni sporazum o kreditiranju stanovanjske graditve in določbe o pravicah in obveznostih iz minulega dela in iz solidarnosti. Prvi sporazum pa bi vseboval vse ostalo.

Na kratko si oglejmo najvažnejše določbe predhodnega osnutka samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev (v ožjem smislu) in nekatera vprašanja, ki se pojavljajo ob tem in jih bo treba razčistiti na javni razpravi v osnutku.

V prvem poglavju z naslovom Splošne določbe je določeno, za koga veljajo pravice in obveznosti, ki jih uvaja sporazum. Le-te veljajo za delavce, ki so pisмено izjavili, da se strinjajo z njimi, prav tako pa tudi za delavce, ki niso dali izjave, vendar pa niso v 15 dneh izrazili želje, da jim preneha lastnost delavca. V prvem poglavju je tudi definicija prostega delovnega mesta, iz katere je razvidno, da vsako nezasedeno delovno mesto še ni pristo, zlasti ne, če ga je mogoče zasedeti s prerazporeditvijo delavcev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Seja političnega zbora

KOLIČEVO, SEPTEMBRA — Na seji političnega aktiva Papirnice Količevo, ki je bila 3. 9. 1974, sta bila izbrana dva delegata, ki bosta zastopala interese sindikatov v okviru republike in zveze.

Tov. Ivan Korošec je bil predlagan za zveznega delegata ZS, tov. Anton Smole pa za republiškega delegata ZS, kar so pristotni na seji tudi potrdili.

V podjetju se pojavljajo čedalje večji problemi, ki jih je nujno potrebno začeti reševati. Ob tem so bile na seji določene posamezne naloge in nosilci iniciative razreševanja teh nalog:

a) kadrovska problematika — za proučitev te smeri sta zadolžena tov. Mitja Zupančič in Ivan Jeretina;

b) organizacija podjetja in sistematizacija delovnih mest — dipl. oec. Franc Lapajne in dipl. ing. Niko Belšak;

c) analitična ocena in nagrajevanje: tov. Mitja Zupančič in ing. Roman Kopač;

č) samoupravni akti (statut, pravilniki) — ing. Ljubo Milič;

d) idejno-politična izhodišča vodilnega in vodstvenega kadra — dipl. ing. Radovan Nikolič in ing. Roman Kopač;

e) razvojni program podjetja — dipl. oec. Miro Varšek;

f) obveščenost v podjetju — tov. Janez Cerar in tov. Ivan Korošec.

Na seji je bilo sklenjeno, da nosilci izvrševanja nalog pregledajo stanje iz svojih področij in poročajo o tem na prihodnji seji političnega aktiva čez mesec dni.

Kar zadeva razvojni program podjetja, bo potrebno izdelati plan kadra, ki ga bo nujno treba usposobiti do tedaj, ko bo realiziran načrt v zvezi s predvidenim novim proizvodnim strojem. Prav tako je nujno potrebno vzdrževati standardno kvaliteto naših izdelkov in usmeriti težnje k izboljšanju kvalitete artiklov, saj opažamo vedno bolj pogoste reklamacije.

V današnjem času moramo gledati ne samo na strokovnost kadra, ampak tudi na družbeno-politično dejavnost še zlasti vodilnega in vodstvenega kadra.

Mnogo besed je bilo izrečenih na račun disciplinskih prekrškov, ki jih je vse več. Pojavil se je predlog, naj bi se organizirale dežurne službe, ki bi skrbele za kontrolo discipline v podjetju. V našem interesu je, da se zastoji na posameznih strojih ne zavlačujejo, temveč se redno in hitro odpravljajo in tako omogočajo količinsko večjo proizvodnjo.

Kršitelje discipline naj bi obravnavali strožje in naj bi jih ustrezno kaznovali. V podjetju imamo po svoji delovni dolžnosti zadolžene ljudi, ki so pristojni urejati posamezne probleme.

V zvezi z razvojem je bilo poudarjeno tudi, da je potrebno proučiti, katere proizvodne zmogljivosti še ustrezajo pogojem za ustvarjanje dohodka na podlagi raziskovanja tržišča in kapacitet. Na osnovi teh rešitev, ki naj bodo strokovno in ne improvizirano izvršene, se potem odloči ali so še godni za rekonstrukcijo oz. za ustavitve.

Nada Janežič

Tovarna dokumentnega in kartnega papirja Radeče — prideditelj letošnjih XVI. športnih iger papirničarjev SRS

Prišlo je razkošje: pohištvo, oprema, tapete ...

Kakor je naraščala blaginja, tako je bilo tudi opaziti velike spremembe v osebni porabi. Prebivalstvo je čedalje manjši delež svojih prejemkov porabljal za prehrano. Izdatki zanj so še leta 1952 predstavljali 54 odstotkov osebne potrošnje, v letu 1971 pa le še 38 odstotkov. V istem obdobju so se povečali izdatki za tiste stvari, ki so tudi same izraz večje blaginje: za pohištvo in gospodinjsko opremo, za kulturo in razvedrilo, za higieno itd. Potrošnja posameznih dobrin v letu 1972 kaže naslednje številke: potrošnja električne energije na prebivalca je bila 74-krat večja kot v letu 1939, tkanin za okrog

lje: začeli smo se bolje oblačiti, kupovati električne in plinske štedilnike, šivalne stroje, radijske aparate, televizorje, osebne avtomobile, začeli smo se podajati na turistična potovanja, začeli smo vse več svojih prihrankov naložiti na hranilne knjižice...

Porastel je tudi stanovanjski standard: med 1947. in 1972. letom smo zgradili okrog dva milijona stanovanj. Okrog 90 odstotkov vseh stanovanj, družbenih in zasebnih, ki smo jih zgradili v minulih desetih letih (in zgradili smo jih povprečno po 125 tisoč na leto, medtem ko je bilo povprečje desetletja 1952—1962 le 59 tisoč novih stanovanj) večina

Iz teh nekaj vrstic ste lahko razbrali, da dosega stanovanjska izgradnja izreden vzpon.

Ta podatek je za nas proizvajalce tapet izredno pomemben.

Zaradi vse večjega pomanjkanja delovne sile in novih materialov se gradbena podjetja vse bolj odločajo za tapete. Kdo bo danes še pospravljajl umazanijo za pleskarji?

Tudi individualni graditelji o tem ne razmišljajo več. Zelo redki so še tisti, ki se zaradi razkužilnih lastnosti apna odločijo za klasično pleskarijo. Nove stene niso ovira, nasprotno, vevške tapete se obnesejo enako dobro v starih, kakor tudi novih stanovanjih.

Poznano je po širni domovini, da želi imeti skoraj vsak Slovenec svojo hišo. Želja prav vsakogar pa je imeti urejeno stanovanje. Po slovenski zemlji je še veliko starih hiš, ki jih ljudje pridno adaptirajo.

Nisem zagovornik načina adaptacije, ko ljudje spreminjajo svoja stara stanovanja v razstavne prostore modernega pohištva, plastičnih svetlobnih teles, tapisovov itd.

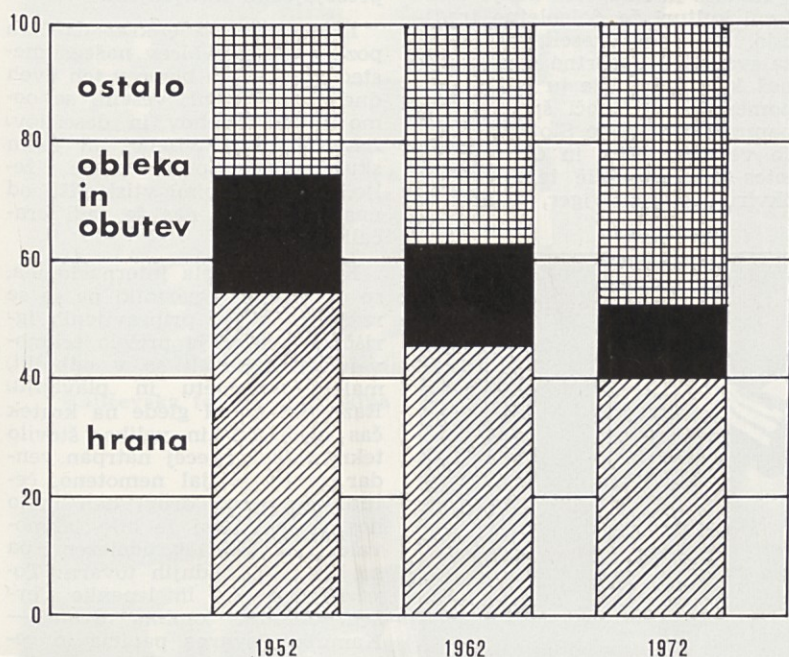
Vredno je ohraniti star stil, prijetno kmečko idilo. Koliko lepih reči leži po naših domovih. Stare kmečke kuhinjske gredence niso prav nič grše in manj funkcionalne od modernih kuhinjskih elementov.

Seveda pa so v vseh adaptiranih stanovanjih problematične stene. Nič koliko razpok je nastalo na stropih in stenah. Morda želite prestaviti luč ali vtičnico, napraviti nov zračnik ali dimno cev? Nobena barva vam ne prekrije teh predelav. Za prav stara stanovanja bi predlagal, da stropne in stene oblepite z grobovlaknato tapeto, ki jo lahko obarvate belo ali v katerem koli drugem tonu.

Za adaptacije novejših stanovanj pa pride v poštev katerakoli tapeta; za grobe zidove manj občutljiva (gaufirana in pregana tapeta), za gladke zidove po izbiri.

B. I.

Spremembe v strukturi ostale potrošnje

dvakrat, obutve in mila za okrog petkrat, izboljšala se je kakovost porabljene hrane — delež kruha v njej se je z 29 zmanjšal na 19 odstotkov, delež mesa in rib pa je porasel z 19 na 27 odstotkov...

Začeli smo, skratka, živeti bo-

ima napeljana električno, 56 odstotkov vodovod in kanalizacijo, 53 odstotkov stanovanj pa kopalnico. Stanovanjski pogoji prebivalstva so tako precej izboljšani, četudi je stanovanjski primanjkljaj še zmeraj razmeroma velik. (Povzeto iz č. »Delo«)

Tov. Kerber, serviser in polagalec, uspešno prenaša svoje znanje

Vevške tapete na Gorenjskem sejmu 74

Dol s starimi tapetami — toda kako in kdaj?

Odstranjevanje starih tapet pred novim tapeciranjem je bilo še vedno neprijetno in umazano delo.

Resnično jakost lepljenja starih tapet je težko presoditi. Pogosto se tapete ne držijo dobro stene in napetosti, ki nastanejo pri lepljenju nove tapete težko prenesejo.

Barve starih tapet lahko udarijo skozi, še posebno pri tapetah, ki so potiskane z bronzo.

Temno obarvani stari vzorci tapet udarjajo preko nalepljene tapete, še posebno če je nova tapeta tiskana na tankem papirju. Če tapeto lahko lepimo nove tapete samo v primeru, ko smo sigurni, da so stare tapete dobro nalepljene.

Da tapete dobro držijo, je odvisno:

1. Od kakovosti podlage.

Na upojnih površinah — stenah (gips) imamo vedno zelo dobro lepljenje.

2. Od vrste uporabljenega lepila.

Stare, z moko ali škrobom lepljene tapete držijo izredno dobro. Tudi specialna lepila, kot so Optalin, Glutolin 77 in Metylan — specialno lepilo, so zaradi dodatkov sintetičnih veziv zelo dobra in slabo vodotopna (na steni).

3. Od vrste tapete.

Pralne, s sintetičnimi disperzijami premazane tapete odbijajo vodo, kar je ugodno; pri polaganju ne more prodreti vlaga skozi spodnjo tapeto na podlago.

Kemija olajšuje

Včasih je bilo možno odstraniti tapeto samo z raztapljanjem lepila. Pri normalnih papirnatih tapetah pronica topilo (voda) ob večkratnem vlaženju tapete skozi vlakna papirja, voda raztopi celulozno lepilo in tapeta se lepo odlepi od stene.

Večji problemi nastopijo pri tapetah, ki so močno vodoodporne in so lepljene z močnimi lepili. Ravno za te tapete smo rekli, da jih lahko lepimo eno na drugo.

Kolikor kdo hoče iz kakršnih koli razlogov staro tapeto odstraniti (z bronzo ali na temnem fondu tiskano), potem si lahko pomaga s kemičnimi tapetnimi topili npr. (TAB), ki so dodana vodi za vlaženje oziroma mehčanje. Gre predvsem za kemikalije, ki pospešujejo omočitev pigmentov in lažje prodiranje vode do papirja in s tem tudi do podlage.

Kolumbovo jajce

SLEK — podtapeta

Pri tem mislimo na podtapeto, ki jo nalepimo na steno tako, da je roza obarvana stran navzven.

Na slek — podtapeto nalepljene tapete lahko pred novim tapeciranjem enostavno odstranite.

Pri tem se stara tapeta odlepi tako lepo, da imate z malo truda in umazanije hitro pripravljeno steno za ponovno tapeciranje.

Seveda pa bi priporočili vevško SLEK — podtapeto predvsem za tapete, ki jih je nujno pred no-

vim tapeciranjem odstraniti (pregane, z bronzo tiskane, zelo temne itd.), za vse ostale, ki so v večini pralne in s tem dobro vodoodporne, priporočamo lepljenje čez staro tapeto.

S to kratko informacijo vas želimo usmeriti tako, da boste ob lepljenju vevških tapet imeli obilo uspeha.

B. I.

SEMINAR ZA DELEGATE

VEVČE, SEPTEMBER — Medobčinski zbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Ljubljana je pripravil v dneih od 19. do 21. septembra trodnevni seminar v mladinskem domu v Bohinju. Udeležili so se ga delegati občinskih sindikalnih konferenc. Iz naše organizacije združenega dela so se seminarja udeležili: Ostoje Mataruga, Stane Trtnik in Ciril Zupančič.

Ker sindikat zavzema vedno večjo vlogo v družbenopolitičnem življenju, je bil seminar izredno pomemben tako glede na čas kot tudi na pestro vsebino, ki so jo za ta seminar pripravili. Upajmo, da bodo udeleženci seminarja na seminarju rešena vprašanja in smernice dela sindikatov prenesli tudi med ostale člane organizacije.

Črtaste tapete so izredno hvaležne za lepljenje na steno. Kombiniramo jih lahko h kateremu koli vzorcu

Sodišča združenega dela

VEVČE, SEPTEMBER — Delavec, ki ni zadovoljen s končno odločitvijo, sprejeto v delovni organizaciji glede neke njegove pravice, lahko po zakonu o medsebojnih razmerjih delavcev v tridesetih dneh zahteva varstvo svoje pravice pri pristojnem sodišču.

Katero je to pristojno sodišče, ki ga omenja zakon o medsebojnih razmerjih delavcev? Do sedaj so takoimenovane »delovne spore« reševala redna sodišča splošne pristojnosti, to je na prvi stopnji občinska, na drugi stopnji pa okrožna sodišča.

Po novi zvezni in republiški ustavi pa se v naš pravosodni sistem uvaja nova vrsta sodišč — sodišča združenega dela. Ta sodišča bodo ustanovljena za eno ali več občin kot sodišča prve stopnje, za republiko pa bo ustanovljeno sodišče združenega dela druge stopnje. Republiški zakon bo podobno uredil ustanavljanje, sestavo, sedež, pristojnost in organizacijo teh sodišč. Načelne določbe o tem pa vsebuje že zvezni zakon, ki je bil sprejet v maju letos.

Bistven za sodišča združenega dela je njihov delokrog, to je vrsta sporov, v katerih bodo ta sodišča lahko odločala in izrekala sodbe. V njihov delokrog bodo prišle nekatere zadeve iz dosedanje pristojnosti splošnih, gospodarskih in ustavnih sodišč. Na kratko bi lahko delokrog sodišč združenega dela označili takole: odločanje v sporih iz družbeno-ekonomskega in drugih samoupravnih odnosov ter reševanje sporov o pridobitvi in prenehanju lastnosti delavca v združenem delu in sporov o drugih samoupravnih pravicah in obveznostih delavca iz medsebojnih razmerij v združenem delu. Delokrog teh novih sodišč bo torej zajemal predvsem dve področji: področje sporov med organizacijami združenega dela oziroma delovnimi skupnostmi glede njihovih samoupravnih in družbeno-ekonomskih odnosov (na primer o obstoju pogojev za organiziranje v TOZD, o izločitvi TOZD iz delovne organizacije, o spojitvi organizacij združenega dela, o izvajanju samoupravnih sporazumov in podobno) ter področje »delovnih sporov«. Ti slednji so za posameznega delavca še posebno pomembni. Delavec, ki se bo prijavil na objavljeno delovno mesto in ne bo sprejet, delavec, ki bo proti svoji volji premeščen na drugo

delovno mesto ali delavec, ki mu bo zaradi kršitve obveznosti izrečen ukrep, bo lahko vložil tožbo na sodišče združenega dela. S to tožbo bo lahko zahteval razveljavitev spornega sklepa delovne skupnosti in začasno odločitev njegove izvršitve. Delavec bo lahko uveljavil tudi odškodninske zahteve iz razmerij, ki nastanejo v združenem delu. Sodno varstvo pravic in obveznosti iz združenega dela bo lahko uveljavila pri sodišču združenega dela tudi organizacija združenega dela.

Zanima nas še krajevna pristojnost sodišč združenega dela, to je, po katerem sodišču prve stopnje bo delavec lahko vložil tožbo. Delavec bo lahko vložil tožbo pri sodišču, na katerega območju je sedež delovne organizacije, v kateri ima lastnost delavca. Če pa je delavec opravljal ali naj bi opravljal delo v drugem kraju, izven sedeža delovne organizacije, lahko vloži tožbo tudi pri sodišču, na katerega območju je delo opravljal oziroma naj bi ga opravljal.

Osebi, ki bo s tožbo ali predlogom sprožila postopek pred sodiščem združenega dela, ne bo treba precizirati tožbenega zahtevka in točno navesti, kako naj sodišče odloči. Dovolj bo, če bo tožnik navedel, v čem je nesoglasje udeležencev samoupravnega odnosa oziroma v čem obstoječe stanje ne ustreza načelom in normam v samoupravljanju. Čeprav tožnik precizira svoj tožbeni zahtevek, sodišče združenega dela ni vezano na ta zahtevek in lahko po svoje reši zadevo, kakor se mu pač zdi najbolj v skladu s predpisi in moralnimi normami samoupravne socialistične družbe. V tem je velika razlika med postopkom pred sodišči združenega dela in pravnim postopkom pred rednimi sodišči.

Posebnost bo tudi sestava in način dela sodišč združenega dela.

Ta sodišča bodo odločala v senatih kakor redna sodišča, vendar teh senatov ne bodo sestavljali profesionalni sodniki in sodniki porotniki, temveč sodniki, ki jih bo izvolila republiška skupščina izmed občanov raznih poklicev in strokovne izobrazbe. Sodniki teh sodišč bodo opravljali svojo funkcijo občasno, kadar se bo pojavil spor, katerega bo moralo rešiti sodišče združenega dela.

J. M.

XIV. letne športne igre slovenskih papirničarjev

VEVČE, SEPTEMBER — Zeleno in prijazna dolina, stisnjena med Zasavske hribe, je letos sprejela vse športnike slovenske papirne industrije, da bi pomerili svoje moči v zaključnih jesenskih športnih disciplinah. Tokrat je bila prireditelj Tovarna dokumentnega in kartonskega papirja Radeče.

Že v zgodnjih jutranjih urah v petek 6. 9. 1974 so se športniki začeli zbirati na hribčku ob domu Partizana, odkoder se je razvila povorka zastav in športnikov in odkorakala na radeški trg. Radeče so izgledale praznično. Slavje je bilo dvojno. Krajevni praznik, združen z obiskom športnikov papirne industrije Slovenije, ki so se zbrali pred slavnostno tribuno. Ko je izzvenela državna himna, je vse goste in udeležence iger pozdravil predsednik prireditvenega odbora, tovariš Stane Martinšek. Dejal je, da se Radečani čutijo počaščenji z obiskom, da želijo vsem dobro počutje, športnikom pa veliko sreče in uspehov pri tekmovanju. Poudaril je, da daje letošnjim igram posebno oboležje dejstvo, da

so vsi slovenski papirničarji združeni v enotno organizacijo, ki jo tvorijo posamezne organizacije združenega dela. Zbliževanje članov teh organizacij se začelja na športnih objektih in nadaljuje v gospodarskem delovanju.

Pred zbrane športnike je stopil tudi profesor Janez Pešec in dejal:

»Drage športnice, dragi športniki!

Dovolite mi, da se pozdravom in dobrim željam pridružim in vas vse v imenu družbeno-političnih organizacij Radeč in vseh prebivalcev našega mesteca prav toplo pozdravim. Hkrati s pozdravi naj vam zaželim tudi prijetno bivanje in počutje med nami.

Radeče in Radečani imajo v telesni kulturi že dolgoletno tradicijo. Zato smo veseli, da ste si za svoje XVI. športne igre izbrali naš kraj, da boste tu med nami pomerili svoje moči športniki — papirničarji iz vse Slovenije. Vaše veliko število in dejstvo, da letos že šestnajstič tekmujete v okviru športnih iger, dokazujej

da se v polni meri zavedate pomembnosti telesne kulture za vsestranski razvoj človeka. V vaših delovnih kolektivih telesna kultura gotovo ni samo lepo zvoneča beseda, ampak resnično dejstvo, del vašega vsakdanjega življenja. To pa nadalje pomeni, da rezultati tekmovanj v teh dveh dneh ne bodo samo slučajni, sad večje ali manjše nadarjenosti posameznika ali skupin, pač pa plod sistematičnega dela, plod prizadevanj, ki nenehno težijo k ureditvi in izboljševanju stare resnice, da le v zdravem telesu deluje in ustvarja zdrav duh. In za ta zdrav, razmišljajoč duh gre naši samoupravni socialistični skupnosti predvsem, saj resničnega samoupravljanja ni in ne more biti brez ljudi z zdravim, treznim in presojujočim mišljenjem.

In ko vam še enkrat izročam pozdrave prebivalcev našega mesteca, vedite, da bomo v teh dveh dneh vsi z vami: veselili se omo vaših uspehov in dosežkov. Zato vsakemu posebej in vsem skupaj veliko športne sreče z željo, da bi z lepimi vtisi odšli od nas in se med nas še radi vračali.«

Ko je izzvenela internacionala, so odprli igre, športniki pa so se razšli po dobro pripravljenih igriščih, kjer se je pričelo tekmovanje. Tekmovali so v odbojki, malem nogometu in plavanju. Razpored je bil glede na kratek čas dveh dni in veliko število tekmovalcev precej natrpan, vendar se je odvijal nemoteno, četudi je vreme drugi dan malo nagajalo. Skupaj je bilo tekmovalcev več kot 180, udeleženci pa so bili iz naslednjih tovarn: Tovarna lesovine in lepenke Ceršak, Rudnik kaolina Črna — Kamnik, Tovarna papirja in celuloze Djuro Salaj, Krško, Kartonažna tovarna Ljubljana, Sladkogorska tovarna papirja, Sladki Vrh, Združene papirnice Ljubljana — Vevče, Papirnica Količevo in gostitelj Tovarna dokumentnega in kartonskega papirja Radeče. Večina podjetij, zlasti večjih, je imelo popolne ekipe, nekatera pa so tekmovala le v posameznih disciplinah.

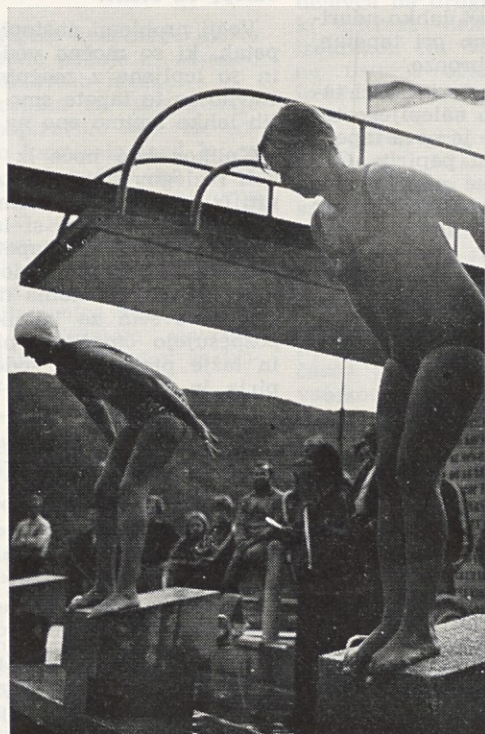
Zaključno slavnost s podelitvijo odličij najboljšim je bila v domu Partizana, kjer je prireditelj poskrbel za prijetno vzdušje ob dobri glasbi in postrežbi. Na koncu se je predstavnik Papirnice Radeče vsem navzočim zahvalil za sodelovanje in zaželel še več uspeha in športne sreče na prihodnjih, sedemnajstih športnih igrah slovenskih papirničarjev.

Steber obrambe Nadj Djerdj

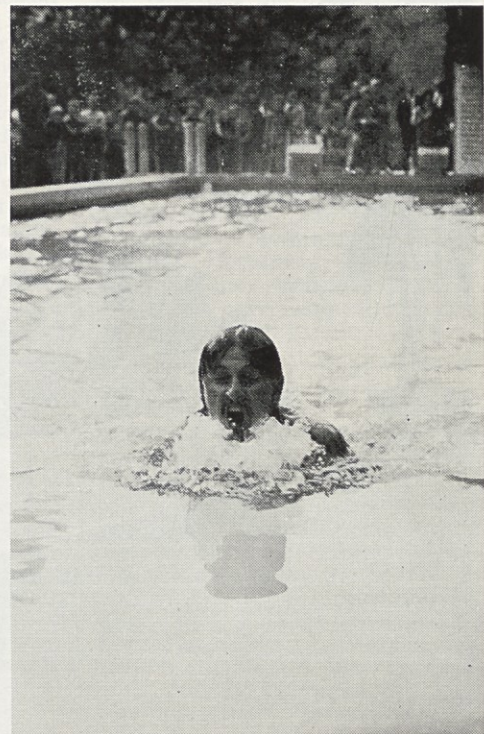
Med tekmo ob igrišču

Za Vevče je plavala tudi Irena Lipovec

Se nekaj zamahov do cilja — inž. Bogdan Lampič, Količevo

Ciril Klešnik, Vevče

Predsednik pripravljalnega odbora XVI. športnih iger papirničarjev SRS tov. Stane Martinšek pozdravlja udeležence

V imenu Krajevne skupnosti Radeče je športnike in goste pozdravil prof. Janez Pešec

Na zbornem mestu pred začetkom iger

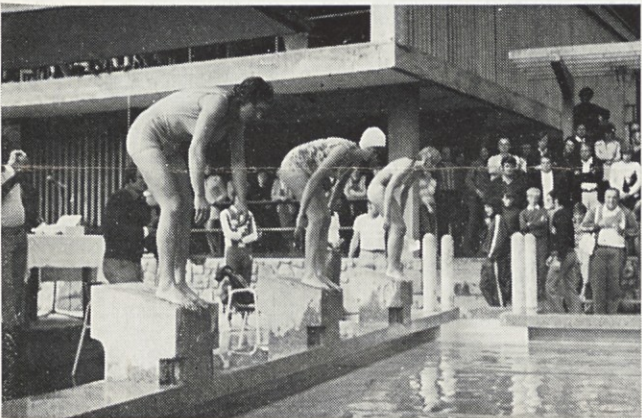
Količevska tekmovalna ekipa v malem nogometu

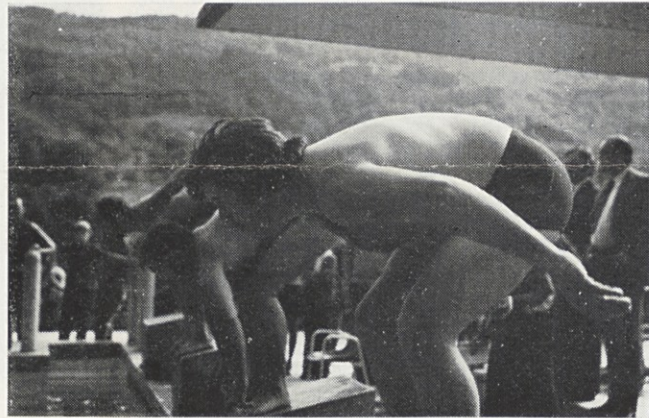
Vevče : Količevo — 3 : 0

Plavalci KTL po startu

50 m prosto — v ospredju Marta Zabukovec

Na start za Količevo

Ob radeškem plavalnem bazenu

Odbojkaši Vevče — 3. mesto

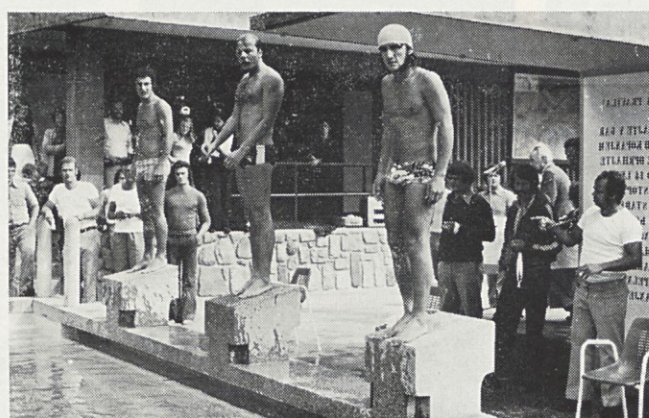
Odbojkašice s Sladkega vrha so bile za razred boljše

Drugo mesto je pripadlo Radenčankam

Prvo mesto v malem nogometu so si priborili Vevčani

Na startu pred tekmo 50 m prsno — na sredi Niko Potočnik

Gostje in drugi športniki so bodrili plavalce

Sonce nad počitniškim domom v Novigradu

VEVČE, SEPTEMBER — Tja do stopnic na dolgem hodniku pred pisarno družbenega standarda in še po stopnicah so 10. aprila stali ljudje v trojnih vrstah, ko so se prijavljali za dopust v počitniškem domu v Novigradu in rezervirali hišice, sobe ali prostore za šotorišča. Znak, da je bilo zanimanje veliko. In res je bilo v nekaj urah za mesec julij in avgust, pa tudi za konec junija in začetek septembra vse zasedeno. Ljudje se želijo spočiti ob morju in v morju, v soncu in miru. Vse to najdejo v svojem počitniškem domu.

O vremenu ni kaj pisati, bilo je tako, kot ga je dala narava. Večinoma lepo, sem pa tja tudi turbno in neprijetno, ko se ljudje nimajo v domu kam dati zaradi manjkajočega skupnega prostora, kjer bi se lahko pogovarjali, zaigrali tarok ali šah in vmes popili kozarček osvežujočega.

Ljudje so različni tako glede na družabnost, medsebojne odnose, prijaznost in neprijaznost, nagnjenost k jedači in pijači, igri. Nekateri hočejo široko družbo, drugi so samosvoji, so glasni ali tihi, se smehljajo ali pa držijo pusto, kot da jim je vse odveč. Na dopustu se večina teh lastnosti zlije v eno: počitek in dobro voljo.

Rad bi spraval skupaj oceno letošnjega letovanja in počitniškega doma nasploh. Zato sem se pogovarjal z nekaterimi dopustniki in, če sem odkrit, sem pa tja tudi vlekel na ušesa, kaj pravijo. Hrana je eden bistvenih faktorjev na dopustu, ki vplivajo na počutje in razpoloženje. Tu ni kaj reči. Letošnja kuharica je bila prav dobra mama, ki je kuhala za domače in po domače. Nič neoriginalnega. Nobenih neokusnih zmesi tega ali onega. Domača hrana z dobrimi juhami, pestra in v desetih dneh, kolikor so trajale najdaljše izmene, nikdar enaka. Dobra tudi za sladokusce in zadostna za dobre jedce, če pa ne, pa samo migljaj in dodatek je bil tu. Izpolnjene so bile tudi želje bolnim, ki niso smeli tega ali onega zaužiti. Možno jim je bilo posebkati. Pri vsem tem je pridno pomagala pomočnica kuharice.

Prijazni, simpatični in pridni servirki Irena in Ida sta neumorno hiteli med mizami, da gostu nikdar ni bilo treba čakati več kot nekaj minut. Brez nepotrebnih pripomb, spontano je potekala strežba. Za čisto posodo je skrbela mlada deklica iz Novi-

grada, skrbno in prizadevno. Tudi bife je imel letos mrzle pijače po sorazmerno zelo solidnih cenah in dobri postrežbi.

Kot stalni gost sem letos menda prvič opazil in bil prijetno presenečen, da je med osebjem v domu vladala sloga in dobri odnosi. V zadnjih letih je bilo vedno kaj narobe. Ali sta si bila v laseh upravnik in kuharica, ali pomočnica in servirke ali pa vsi skupaj. Letos je vsak vedel za svojo dolžnost, da se ni bilo treba gristi med seboj. Torej hrana, vreme, osebje, postrežba — prav dobro.

Je pa nekaj stvari, ki niso v ponosu domu in ki kratijo ugodje osebju doma in gostom. Medtem ko je pred leti naš počitniški dom v Pineti prednjačil med vsemi domovi, je danes precej zaostal.

Zadnja leta se je vanj bore malo investiralo. Zaostala je kuhinja, kjer se mora osebje na dokaj primitiven način truditi, da pripravi potrebne obroke. Ni sodobnih kuhinjskih pripomočkov in orodja, obenem pa v prostoru vlada nezonsna vročina, tudi preko 50°C, medtem ko ima precej domov že ventilacijske in ohlajevalne naprave. Ne bi bil napak stroj za pomivanje posode in različni strojčki za pripravo zelenjave itd., kar je za tak obrat nujno potrebno. Zunanost vseh hišic kliče po barvi. Kot sonce in senca je bila razlika med hišicami sosednjega doma »Soča«, ki so lepo, barvito in skladno prepleskane, medtem ko se naših prijema zatohla plesnoba in druga sivina. Ne bi bilo narobe in morda tudi ne predrago, če bi pode hišic prekrili z

enostavno ceneno maso. Tako bi bilo čiščenje ob izmenah enostavnejše in temeljiteje. Posebno poglavje je posteljna oprema. Ali je slabo pranje ali slaba kvaliteta perila. Nujno pa je čiščenje ali zakup novih volnenih odevi, zlasti pa večkratno vsakoletno

zračenje. Človek se ob prihodu ne vleže v posteljo z največjim užitek, morda celo z odporom. Mnenja sem, da je premalo skrbi in urejanja zlasti tedaj, ko dom miruje, tj. pozimi in zgodaj spomladi. Tu je važen čut in mar-

(Nadaljevanje na 7. strani)

Letošnji upravnik počitniškega doma s svojo ekipo

Po dopoldanskem kopanju in kosilu se prileže dobra kavica

Soncu nasproti

Partija balinanja — za pol litrčka ali samo za čast — včasih tudi na jezo žena

V »malem morju«

Da bo oskrbela medvedka, je Tanja zgodaj vstala

Opoldne na terasi doma

Od Količevega do Savudrije

KOLIČEVO, JULIJA — Čas počitnic oziroma dopustov pride vsako leto tako nenadoma, da se komaj zavedamo. Vsakdo želi vsaj teden dni preživeti nekje ob morju ali v hribih. To je zanj doživetje, ki se ga potem rad spominja skozi vse leto. Vsakdo pa si ne more privoščiti letnega oddiha v dragih obmorskih hotelih ali si omisliti potovanje vzdolž naše prelepe obale z avtokamp prikolico.

Že skoraj vsako podjetje pri nas ima ob obali prostor, kjer si člani kolektiva privoščijo ta tako zelo potreben letni oddih in počitek po celoletnem napornem delu in skrbeh. Naše podjetje se je letos odločilo za nakup stanovanjske zgradbe v Istri, v bližini slovensko-hrvaške meje, v Savudriji.

Z Zdenko sva se tisto popoldne namenila obiskat ta dom, poklepetati z letoviščarji in prenesti vzdušje v našem novem domu na papir. V navadi je vsako leto obiskati kraje, kjer si člani našega kolektiva nabirajo novih moči in obnavljajo stare. Tako bomo letos izpustili Fieso in Izolo in se omejili le na Savudrijo.

Bili sva nekje v sredini najinega dopusta, ki sva ga letos preživljali v Poreču, znanem in priljubljenem istrskem mestecu. Opoldanska vročina nama je sicer strgala voljo do vožnje z avtomobilom, vendar kljub temu sva se odločili, da bova eno samo dopustniško popoldne le »žrtvovali«
novinarskim pustolovščinarjem.

Neusmiljeno žgoče sonce je počasi začela prekrivati kopica koprastih oblakov in vse je kazalo na poslabšanje vremena. No, za najinih 40 km, kolikor sva jih potrebovali do Savudrije, je bilo takšno vreme kar ugodno.

Vozili sva se ob obali mimo številnih zalivčkov. Toda kakšna smola! Kakor da bi nekaj našprotno najini »novinarski ekspediciji«, že sva zavili k robu ceste, kajti zračnica je bila popolnoma prazna. »No, zdaj pa še to!«, sva si dejali. Kaj drugega sva hoteli, kot prijeto dvigalo, ga podstaviti pod »ubogega spačka«
in pričeli sva z menjavo kolesa. Mimoidoči so se radovedno ozirali na naju, ki sva s »takšno vnemo«
menjavali kolo, da sva kmalu začutili znojne kapljice na čelu. No, da ni bila to le posledica najine »delovne vneme«
naj omenim, da je k temu pripomoglo soparno vreme in vse je kazalo, da se bo proti večeru pojavila nevihta. Kar malo jezni sva bili zaradi vseh tistih radovednežev, vozečih mimo naju; kajti nihče ni bil tolikšen »kavalir«, da bi ustavil in priskočil na pomoč dekletoma, ki sta se povrhu vsega ukvarjali še z »gumi-defektom«.

Končno sva neljubo oviro odpravili in nadaljevali pot. Na naslednjem ovinku sva se usmili avtostoparja, ki je potoval z nama do Umaga. Kaj tudi ne bi, ko sva se pa še pred nedavnimi tudi sami radi postavili ob cesto z dvignjenima palcema. Izvedeli sva, da je fant Avstrijec, doma z Dunaja in potuje ob naši obali. Kar tako mimogrede sva preizkušali znanje angleškega jezika in nazadnje ugotovili, da imava že težave z njim, čeprav ni dolgo tega, ko sva sedeli še v šolskih klopih...

Končno sva le prispeli. Najinega spačka sva parkirali v senco, kajti tudi on je bil potreben počitka... Obhodili sva počitniško zgradbo, a vsepovsod je bilo prazno, le na zahodni strani sva opazili dve ženski, ki sta se nastavljali toplemu soncu. Zavili sva v prvi hodnik in iz previdnosti potrkali na priprta vrata. Lično opremljene sobice. Tov. Oražem, morava se vam oprostiti, ker sva vas zmotili v popoldanskem snu, toda bili ste prijazni z nama in ste se takoj odrekli temu počitku. Upam, da niste hudi, ker sva vam ga skrajšali!?

Da ne bi prebudili še ostalih letoviščarjev, sva odšli najprej na plažo v upanju, da bova tam srečali koga od naših dopustnikov, ki se odreka počitku po kosilu in se kar takoj odpravi soncu nasproti. Toda zaman! Fotografska kamera je »ovekovečila«
le plažo in številne kopalce, le naših nisva zasledili nikjer. Razgledovali sva se naokoli in obe hkrati odkrili prodajalca sladoleda. V tem soparnem vremenu res nisva mogli odkloniti priložnosti in sva si takoj privoščili dve dokaj zajetni porciji. Vrnili sva se; mimogrede pa sva naleteli še na prodajalca suvenirjev, kateremu zaloga se je takoj zmanjšala za lično izdelan lesen krožnik.

Kljub poslabšanemu vremenu je savudrijska plaža polna

Zdaj so bili zbrani že vsi »popoldanski zaspanci«, ki so naju prijazno povabili na ogled prostorov. Kdo bi si mislil, da bo iz takorekoč stare in zapuščene stavbe zrasel tako lepo opremljen in očiščen dom! Da je vse tako lepo urejeno, je bilo potrebno mnogo truda. Pred približno dvema mesecema smo tudi mladinci našega kolektiva izvedli akcijo grobega čiščenja prostorov in moram priznati, da smo se pošteno potrudili. Bilo nas je sedem in dva dni smo se trudili z okni in vrati, ki pa jih ni tako malo.

Sobe v stavbi so opremljene res lepo, tako, da ima človek občutek, kot bi živel v hotelu. Članj kolektiva Papirnice Količeve, ki so tedaj preživljali dopust v tem domu, so zelo zadovoljni tako z urejenim domom, kakor tudi s prehrano, ki jim je na voljo v jedilnici sosednjega počitniškega naselja Republiškega sekretariata za notranje zadeve iz Ljubljane. Tam imajo naši člani rezervirane mize, ki so namenjene le njim, saj je vsaka miza označena s ploščico, na kateri so navedeni priimki letoviščarjev. S prehrano so zadovoljni in se ne pritožujejo niti nad postrežbo, ki je pohvale vredna.

Čas zajtrka je določen od 7.30 do 8.00, kosilo imajo od 12.00 do 13.00, večerja pa je od 19.30 do 20.00 ure.

Naj predstavim še člane kolektiva in njih svojce, ki so bili ob času najinega obiska na dopustu v Savudriji in s katerimi sva se pogovarjali. To so tov. Franc Semprimožnik z družino, Jože Slapar z družino, tov. Leopold Oražem in žena Marinka z otroki, žena tov. Antona Razpotnika s svojci ter tov. Janez Hafner in

Milan Korošec z družinama. Slednjih nisva našli, kajti verjetno so bili na kopanju ali pa so odšli na izlet v bližnjo okolico.

Tov. Slaparjevo moti številni mrčes, ki ga v resnici nikjer ne manjka, toda da se ukrepati s sredstvi, ki so danes povsod na voljo. Okolica doma je precejšnja in bogata z vsemi vrstami sadnega drevja. Da, prav rada se tudi sama spominjam, kako me je pošteno bolel želodec po češnjah, ki se jim tedaj, po napornem delu ob akciji res nisem mogla upirati...

V bližini doma so tudi trgovine, kjer je možno kupiti vse od prehrane pa do najrazličnejših »pomorskih«
rekvizitov. Naši letoviščarji ob obilni hrani res nimajo potreb po teh nakupih in rada jim verjamem, saj sem tudi sama letovala pred dvema letoma v počitniških hišicah RSNZ

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sonce nad počitniškim domom v Novigradu

(Nadaljevanje s 6. strani)

ljivost skrbnika. Marsikaj bi se dalo v tem pogledu postoriti, da ne bi oprema in zgradbe zgledale le preveč zatohle. Čiščenje npr. nihajnih vrat, ki vodijo v jedilnico, ali zamenjava vodovodne pipe, ki celo sezono ne deluje, ne bi smel biti prevelik problem.

Za arhitekturne spremembe in preureditve ni vsak poklican. Govorilo pa se je že o prestavitvi balnišča, sanitarij, zgraditvi klubskega prostora, zaprtju verande in podobno. Upajmo, da bo tudi to do prihodnje dopustniške sezone urejeno. Le sredstva za to je treba pravilno razporediti.

Ponovno pa je treba poudariti, da je bilo letos v danih pogojih letovanje v Novigradu res prijetno in še enkrat pohvaliti vse, ki so za dobro počutje članov kolektiva poskrbeli. Sem sodi Odbor za družbeni standard, zlasti pa letošnje vodstvo in osebje v počitniškem domu.

Umestnost višin penzijskih cen za domače, tuje in druge goste, bo potrdil končni obračun poslovanja doma. Vsekakor pa se je treba zavedati, da dom ne bi smel predstavljati pridobitnega obrata.

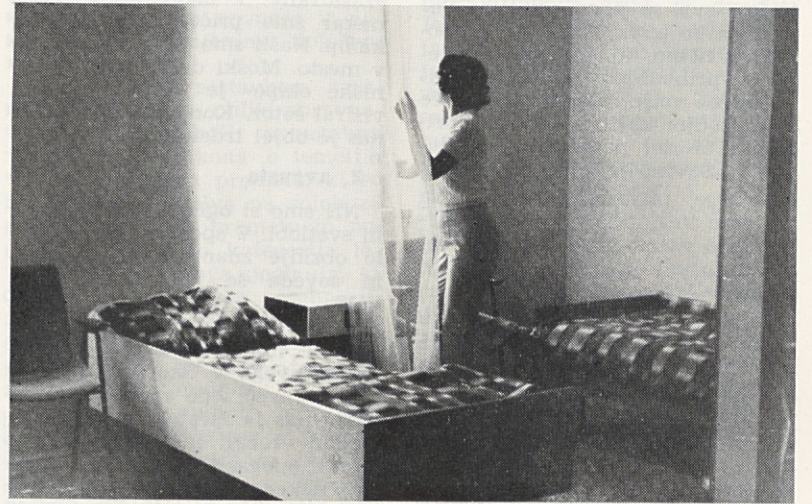
S. R.

Prijetna družina, čeprav ob prazni mizi...

Cez dan se na terasi »Mojmira«
sončijo kopalci, zvečer pa je terasa prepolna plesa željnih letoviščarjev

V eni izmed sob v našem domu

Tudi na naše sosede ne smemo pozabiti...

Lepa naša domovina

KOLIČEVO, AVGUSTA — Dopust! Že beseda sama zveni nekam prijetno in optimistično; lahko jo označimo kot pojem, ki postane resničnost v trenutku, ko se vsakdanji ritem življenja prevesi v počitniškega. Tistih nekaj dni se odrečemo nenehni dirki s časom, nikamor se nam ne mudi; in čas preneha biti naš gospodar. Neverjetno težko pričakujemo tisti dan, ko minejo zadnje priprave na potovanje, ko smo že na poti. Priznam, da me je vsako jutro prav težko prebuditi iz trdega sna; to jutro pa sem se sama zbudila že ob treh.

Od Kidričevega do Savudrije

(Nadaljevanje s 7. strani)

ter torej ne morem dvomiti o dobrih obrokih hrane.

Kot sem že omenila, letos prvič letujejo člani našega kolektiva v Savudriji in zaradi hitro se bližajoče sezone ni bilo možno urediti igrišč v okolici zgradbe. Obstajajo pa vse možnosti, da bi postavili nekaj športnih rekvizitov in uredili igrišča. Vse to prepustimo prihodnosti in tistim, ki so pač za to pristojni.

Kar zadeva zabavni del počitniškega razpoloženja, je v Savudriji tudi poskrbljeno, saj ponoči marsikomu krajša spanje glasba iz bližnjega savudrijskega hotela »Mojmir«. Na plesišču hotela se vsak večer gnetejo trume plesalcev in plesalk ob zvokih moderne ansambla.

Naši letoviščarji se lahko poslužujejo tudi namiznega tenisa in mini golfa v neposredni bližini hotela. Prav tako se lahko odločijo za vožnjo s čolnom, za katerega morajo odšteti 12.—din za uro. Vsak dan pa vozi tudi manjša ladja, ki celo uro prevaža po morju vožnje željne letoviščarje, za kar je potrebno odšteti 15.—dinarjev po osebi.

Vsi se strinjajo ob misli, da imamo nekaj, kar je naše skupno; česar se lahko poslužujemo in uživamo prijetne počitnice.

Člani našega kolektiva, s katerimi sva se pogovarjali v Savudriji, so izrazili željo, naj sporočiva tistim, ki jih bodo nasledili v prihodnjem tednu, da lahko mirne volje ostanejo doma, če si to želijo, kajti vsakdo od prisotnih bi rad podaljšal svoj dopust v Savudriji še za kak teden.

Nadvse prijazna družčina za prijetno in ljubko mizo bi še klepetala o vsem mogočem, toda žal sta naju čas in misel na večerjo priganjali k vrnitvi v Poreč.

Bili sva nadvse zadovoljni z vsem, kar sva videli in doživeli, presenečeni nad gostoljubnim sprejemom naših dopustnikov in se jim še enkrat kar najtopleje zahvaljujemo za prijaznost, ki so nama jo izkazali.

Vsako leto znova se bodo vračali v Savudrijo in morda se bomo tam ponovno srečali...

Vračali sva se proti Poreču s prijetnimi spomini in polno »novinarsko beležnico« z upanjem in željo, da bodo vsi člani kolektiva z enakim zadovoljstvom pripovedovali o dopustu, kot so pripovedovali ti, s katerimi sva se danes srečali.

Tekst: Nada Janežič
Foto: Zdenka Simčič

P. s.:

Že skoraj dva meseca je od tega, kar sem bila na obisku pri naših dopustnikih v Savudriji. Zdaj so počitnice mimo in iz Savudrije so se že vrnili vsi, ki so letos tam preživljali službe proste dneve. Skupina, ki sem jo srečala tedaj na oddihu, je bila z vsem zelo zadovoljna, še zdaj pa mi nekateri pripovedujejo, da le ni bilo vse tako idealno, zlasti še, kar zadeva prehrano. Moram pač priznati: sto ljudi ima sto okusov...

1. avgusta 1974

Točno ob petih smo bili zbrani na Karloškem mostu v Ljubljani. Bili smo točni, kajti vsaka zamujena minuta nas bi stala en liter...

Vozili smo proti Zagrebu. V svoji jutranji zmedenosti sem kar tako mimogrede zamenjala sonce, ki je že oznanjalo lep dan, z lučno.

Naša prva postaja je bila nekaj deset kilometrov izven Zagreba. Potolazili smo hrane željne železce in bencina »žejne« avtomobile. V začetku me je bilo kar malo strah poti v spremstvu Zastave 101 in NSU-ja 1000, saj sem dvomila v kvalitete svojega spačka, toda avto se je izkazal in moram ga pohvaliti, saj me ni nikjer pustil na cedilu, le pri prehitevanju sem imela zaradi njegove skromne moči manjšo težavo.

Prispeli smo v Beograd. Kazalec na uri se je pomikal proti trinajsti, ko smo se dvigali na Avalo. Vsekakor nismo smeli pozabiti na ogled grobnice Neznane junaka in se povzpeli na znameniti avalski (televizijski) stolp. Da, tu imaš kaj videti, saj ti višina stolpa omogoča pogled na Beograd in njegovo okolico.

Pot nas je vodila dalje proti jugu. V upanju, da se vozimo v smeri proti cesti E-5, smo vozili dalje, vendar smo kmalu opazili svojo zmo, saj smo bili skoraj že v srcu Šumadije. Že prvi napis, spominjajoči na vse bolj bližajoči se avtokamp Ljig, so nas opozorili na napačno smer vožnje. Malo jezni sami nase smo se vrnili in končno le našli pravo cesto. Seveda se je pot na ta način podaljšala za nekaj kilometrov.

Cesta od Beograda do Niša je vredna pohvale, le prenatrana je bila, saj so se zdomci vračali domov in avtobusov ni prepovedana vožnja po njej. Nekje ob cesti smo se ustavili in si pripravili obrok hrane. Vedeli smo, da moramo priti do Niša, pot pa je za dan vožnje zelo dolga.

Vozili smo se po dolini Velike Morave mimo številnih mest in raztresenih naselij. Že se je stemnilo, ko smo dospeli v Niš. Počisto utrujeni in lačni smo se »zasidrili« v neki restavraciji, nakar smo pričeli iskati avtokamp. Našli smo ga pred vhodom v mesto. Moški del naše »dopustniške ekipe« je na hitro improviziral šotor. Komaj smo legli, že nas je objel trden spanec.

2. avgusta

Niš smo si ogledali še ob dnevni svetlobi. V spominu mi je ostalo obzidje znane niške trdnjave in seveda še bolj znane Čelekula.

Že smo se vozili po dolini Južne Morave mimo Leskovca, Vranja, Kumanovega v Skopje. Prijazno, a ne preveč lepo mesto ob Vardarju nas je sprejelo v hudi opoldanski vročini in kaj hitro smo morali »pogasiti« žejo s pivom na vrtu nekega hotela. Ogledali smo si del stare železniške postaje in privabila nas je ura v steni skoraj porušene zgradbe, ki se je ustavila ob znanem in strahovitem razdejanju; še vsem nam je v spominu potres pred leti. Premalo časa smo imeli, da bi si bolj detajlno ogledali makedonsko prestolnico, pa tudi vročina nas je priganjala k odhodu. Pred seboj smo imeli še dober kos poti, zato smo se odpravili dalje.

Trojica avtomobilov z ljubljansko registracijo (le tri ali morda štiri avtomobile z ljubljansko registracijo smo srečali v Makedoniji) nas je popeljala proti Ohridu. Pot nas je vodila po prelepi Vardarski dolini mimo Titovega Velesa in Prilepa, mesta ob robu Pelagonije, ki smo jo prečkali in dospeli do Bitole, kjer smo oddaljeni nekaj kilometrov iz mesta sebi in avtomobilom privoščili krajši počitek.

Zdaj se je cesta neprimerno poslabšala v primerjavi s tisto, po

kateri smo se vozili doslej. Ozka in ovinkasta, polna vzponov, nas je vse pošteno utrudila in kar veseli smo bili ob pogledu na Prespansko jezero, katerega ogled nam je nudilo pobočje Goličice. Še nekaj kilometrov vožnje in prispeli smo na jug naše domovine, ki se mi pa po vseh prevoženih kilometrih v dveh dneh tudi ne zdi tako velika.

Prispeli smo proti večeru in še sreča, da smo takoj našli Ferijalni kamp, kjer smo prespali, zjutraj pa smo začeli iskati najugodnejši prostor za kampiranje.

3. avgusta

Še sreča, da je bil vodja restavracije ORIENT — Nikola, s katerim smo postali zelo dobri prijatelji (kako tudi ne bi, saj je po materi Slovenec!), tako ustrežljiv, da nam je svetoval najcenejši in dokaj ugoden avtokamp, kjer smo se nastanili za nadaljnjih nekaj dni.

Nadvse toplo jezero in prijazna okolica nas je zadržala v bližini Ohridskega jezera do četrtega, 8. avgusta.

Neznanska vročina je v nas povzročala veliko žejo, tako da smo bili redni gostje hotela v kampu. Ta vročina nas prav tako ni pustila spati, saj smo se vsi premočeni zbujali že ob šesti uri vsako jutro.

V torek, 6. avgusta smo se odpravili na izlet. Naša prva postaja je bil 29 km oddaljeni Sv. Naum. Vozili smo se po vijugasti cesti ob jezeru in dospeli prav do albansko-jugoslovanske meje.

Samostan Sv. Nauma, poln fresk, je res vreden ogleda. Že spet je bila žeja tista »nadloga«, ki nas je zvalila v očarljivo, stilno opremljeno restavracijo ob samostanu. Pa še žal nam ni bilo, da smo jo obiskali...

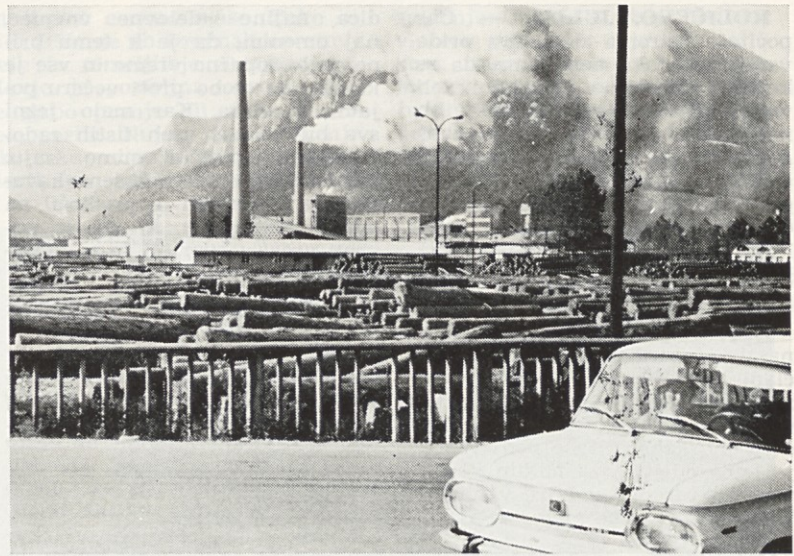
Po ogledu izvira Črnega Drima, ki predstavlja izjemno lepoto in po obroku hrane, ki nam je služil kot kosilo in zajtrk obenem, smo nadaljevali vožnjo v smeri Prespanskega jezera. Cesta, vijugasta in strma bolj kot kdaj koli na vsej poti, a k sreči asfaltirana, se dviga proti vrhu Goličice. Prav tam, kjer se začne zopet spuščati, a tokrat proti Prespanskemu jezeru, se nudi čudovit razgled na Ohridsko jezero. Nerodovita Goličica, polna skal in prekrita z nizko in skromno travnato odejo, z nje pa razgled na Ohridsko jezero in na Prespansko na drugi strani, predstavlja nekaj, kar si velja vtisniti v spomin.

S Prespanskega jezera smo se vračali ob sončnem zatonu, kar je še polepšalo pogled na čudovito makedonsko pokrajino.

8. avgusta

Zgodaj zjutraj smo se poslovili od Ohridskega jezera, se po

(Nadaljevanje na 9. strani)

Tovarna celuloze v Ivangradu

Se posnetek med vožnjo

Se kratek posvet pred nadaljevanjem vožnje

Da, žeja je huda nadloga

Lepa naša domovina

(Nadaljevanje z 8. strani)

peljali skozi Strugo, najbolj severno točko jezera. Vozili smo se po dolini Črnega Drima ob albanski meji, kateri smo se najbolj približali nekaj kilometrov pred Debarom. Debar, majhno a prijazno mesto, leži ob sotočju rek Radike in Črnega Drima, nas je sprejelo kmalu dopoldan. Vozili smo dalje, po dolini Radike

in kmalu dospeli do znanega Mavrovskega jezera. Kljub nekoliko daljši poti smo se vseeno odločili, da se bomo popeljali okrog jezera. Pogled nam je obstal na njegovih bregovih, kjer se v prijetnem, z gozdom poraščenem okolju bohotijo številni vikendi. Ustavili smo se tudi pri spodnji postaji sedežnice, ki pozimi prevažata smučarje na pobo-

je Bistre planine. Rob Tetovske kotline, skozi katero teče pri Vrutoku izvirajoči Vardar, omejuje mesto Gostivar, pristna podoba makedonskega življenja, prepredena z gosto mrežo narodnih manjšin. Kot še nikjer doslej, sem ravno tu opazila izrazito muslimansko nošo. Še zdaj mi ni jasno, kako so lahko prebivalci tako obilno oblečeni sredi hude avgustovske vročine, v kateri je najprijetnejše hladiti se nekje ob vodi.

Tetovo, središče kotline, kjer je znani tekstilni center, smo si ogledali bolj površno, vendar je bilo dovolj, da si o njem nisem ustvarila najlepše podobe.

Pot skozi Prizren, Đakovico in skozi Čakov v Črno goro je dokaj kratka, vendar slaba in težko prehodna; bila bi pač resna preizkušnja za naša vozila, kolikor bi se odločili zanjo. Raje smo se odpravili po daljši, a lepši poti preko Prištine, skozi avtonomno pokrajino Kosmet.

Priština je mesto, ki me je v svoji lepoti in urejenosti zelo presenetilo, saj sem si ga predstavljala čisto drugače. Ze prvi pogled, ki mi ga je nudil vrh klanca, kamor nas je pripeljala cesta, me je razveselil. Mesto je popolnoma moderno, le tu pa tam se kažejo ostanki stare arhitekture. Zanimiv je spomenik, postavljen v čast kosovskim junakom, zatem manastir Gračanica, Fatih džamija, najlepši pa je trg Bratstva i jedinstva skoraj v središču mesta.

Sele v Ivogradu smo se zopet ustavili in si privoščili krajši postanek. Čeprav mesta s ceste ni mogoče videti, pa stoji prav ob njej velika in sodobna tovarna celuloze. Zopet bi si prihranili lep kos poti, ko bi si zbrali cesto, ki preko jugozahodnega pobočja Bjelasice in severnovzhodnega pobočja 2484 metrov visoke gore, znane pod imenom Komovi, povezuje Andrijevič s Kolašinom. Tudi tu je cesta slaba in prepolna napornih vzponov, zato smo se raje odločili za daljšo pot preko Bioč, Ribarevine in Mojkovca. Kmalu smo se znašli v pravem čudežu, ki ga je ustvarila narava, v dolini reke Morače. Tako lepa, kot sta dolini Vardarja in Morače, je narava res malokje. Dolina, ki je v začetku obdana z zelenimi griči, se kmalu prične zoževati in kar naenkrat se spremeni v ozek, s skalami obdan kanjon. Cesta se vije ob reki in je speljana skozi številne predore, izklesane iz skal. Tam, kjer se dolina razširi in se prikazuje izrazit črnogorski svet, tam, kjer se Morača pridruži reka Zeta, leži mesto Titograd. Lepo oskrbovan avtokamp pri vходу v mesto je postal naše zatočišče za tisto noč. Kljub utrujenosti od naporne vožnje se nismo mogli odreči sprehoda po mestu. V prijetni in prijazni ribji restavraciji smo si naročili pošteno »prisluzeno« večerjo.

9. avgusta

Rano dopoldne smo odpotovali po dolini Morače do Virpazarja ob Skadarskem jezeru. Tudi ta prirodna lepota, ki po svoji okolici močno spominja na Prespansko in Ohridsko jezero, predstavlja nekje v sredini mejo z Albanijo. Po krajšem postanku smo se odpeljali dalje v želji in upanju, da bomo kar najhitreje prispeli do jadranske obale. Severno pobočje Rumije nudi prelep razgled na čudovito, s pojemajočimi sončnimi žarki oblitno Črnogorsko primorje. Končno smo se s pobočja Rumije spustili v Petrovac in obenem dospeli na Jadransko magistralo. Z nje smo občudovali Sv. Stefan, tolikokrat opevano mesto ob morju, in eno najlepših plaž pri nas, ki je dolga približno dva in pol kilometra, povsod peščena ter leži nekako med Budvo in Sv. Stefanom. Zopet nas je opoldanska vročina zvalila v vodo. Z užitkom smo si privoščili kopanje na peščeni budvanjski

plaži. Slanost morja, ki je tu neprimerno večja od tiste v Istri in Dalmaciji ter približno dva in pol metra visoki valovi, ki so se počasi valili na obalo, so bili za nas res prijetno doživetje. Zopet sveži in ohlajeni smo se začeli vzpenjati po ozki, strmi in ovinkasti cesti proti Cetinju. Vzponi so res naporni in dosežejo nekje tudi 18% in več. Tu pa tam se je pojavljala megla, gosti in temni oblaki so pričeli prekrivati modro nebo in kazalo je, da bo prav kmalu pričelo deževati. Prvič, odkar smo bili na potovanju, je ravno v Cetinju padlo nekaj kapelj dežja.

Mestece leži v kotlini, z vseh strani obdana s skalnatimi griči in je težko dostopno. Črnogorski vladarji, poznani iz zgodovine, so našli res primeren kraj za svoje središče. Mesto je znano po številnih kulturno-zgodovinskih spomenikih, ki jih je preveč, da bi si jih lahko ogledali v tako kratkem času, zato smo se omejili le na pred nedavnim odprt Njegošev muzej. Ogledali smo si tudi znani relief Črne gore, pa Cetinjski manastir ter Državni muzej.

Pot iz Cetinja proti Boki Kotorski se spušča prav tako naglo, kakor se poprej dviga. Proti večeru smo prispeli v Boko, si poskušali dokaj neprimeren, a k sreči še uporaben prostor za kampingiranje, toda le v vednosti, da bomo tu samo prespali in naslednji dan nadaljevali pot. Zopet smo šotor le improvizirali, kar pa se nam bi kmalu maščevalo, saj je pričelo ponoči pihati tako močno, da bi kaj kmalu ostali brez strehe nad glavo. Z vseh strani in vsak po svoji moči smo držali šotor, okrog pa navozili naše avtomobile. Takšni varnostni ukrepi so ublažili posledice nočnega viharja.

10. avgusta

Čas našega dopusta se je naglo krčil in iskali smo prostor, kjer bi se nastanili za tistih nekaj dni. Prav nikamor se nam ni mudilo, ko smo na dubrovniškem letališču v Čilipih sedeli in ogledovali pristajanje in vzlete letal. Po ogledu prelepega Dubrovnika smo se odpeljali po magistralni cesti in zavili na polotok Pelješac. Odločili smo se namreč, da bomo odšli na Korčulo. Tu smo imeli velike probleme z iskanjem prostora za kampingiranje oziroma z iskanjem prenočišč. Skoraj smo že obupali, ko nas je iz slabe volje in zadrege izvleklo nadvse dobro vino, znano pod imenom »Plavac«. Postavili smo šotor v zasebnem avtokampu, toda tudi tu se nismo ustallili.

Takoj naslednji dan smo se s trajektom odpeljali v Orebič na Pelješcu, z avtom nadaljevali vožnjo do naselja Trpanj, se zopet vkrcali na trajekt in tako prispeli v Ploče. Naša nova in zadnja postaja na dolgi poti je bila Makarska. Nastanili smo se v študentskem kampu...

Zalostna je misel na konec prijetnih počitnic, toda nemogoče se je skozi vse leto takole prevažati in občudovati lepote posameznih pokrajin. Življenje terja svoje, treba je zopet misliti na običajni vsakdanjik.

Zmanjkalo bi izrazov in terjalo bi več časa, če bi hotela bolj podrobno opisati vse dogodivščine in pripetljaje, ki so nas spremljali na poti po naši lepi domovini. Trije »Vevčani«, ena članica kolektiva Papirnice Količevo in še dve predstavnici nežnega spola se bomo vedno radi spominjali prijetnih počitnic, ki smo jih namenili ogledu svoje domovine.

JA-NA

Sv. Naum

Grobnica neznanemu junaku na Avali

Novi cestno prometni predpisi in prometna varnost

VEVČE, SEPTEMBER — Razumljivo, da je osnovni namen vsake cestno prometne zakonodaje v svetu v tem, da v prvi vrsti zagotovi varnost vseh udeležencev v prometu in da zaradi tega predpiše pravila prometa, prometne znake in druga določila o voznikih, vozilih itd. kot, razume se, tudi kazni zoper tiste, ki v cestnem prometu ravnaajo v nasprotju z uzakonjenimi določbami predpisov.

Z današnjim sestavkom začnemo v skrajšani obliki obravnavati tista, najbolj pomembna vprašanja iz zakona o temeljnih varnostih cestnega prometa, ki so življenjsko zanimiva na sploh za vse udeležence v prometu in posebej za določene kategorije letih, kot tudi druga poglavja, ki obravnavajo določene posebnosti, zanimive za vse ali samo za posamezne udeležence v prometu oz. določene situacije. Torej novi cestno prometni predpisi.

Začnimo z najbolj množično kategorijo udeležencev v prometu — s pešci. Pešci so obenem tudi kategorija, ki je v prometu najbolj ranljiva in zato zelo pod udarom motorizacije.

Pešec se mora zavedati, da je tudi on tisti, ki mu predpisi določajo, kako in kje naj hodi. Pravilno ponašanje pešcev v prometu je med motoriziranimi povzročilo že zelo hude prometne nezgode. Glede na vse to, ostane torej tudi za pešca vselej veljavno načelo: Pazitj na lastno varnost in varnost drugih.

Hoja pešcev po cesti

Ko gre pešec po vozišču, mora hoditi čim bližje robu vozišča, skrajno previdno ter tako, da ne ovira ali preprečuje prometa vozil.

Če ima cesta pločnik ali drugo za pešce namenjeno površino ali površino ob vozišču, ki je primerna za pešce, mora hoditi pešec po takih površinah.

Če cesta nima pločnika ali druge za pešce namenjene ali primerne površine, smejo pešci hoditi po vozišču.

Prav tako lahko hodijo pešci po vozišču, če iz kakršnegakoli razloga ne morejo uporabljati pločnika ali druge njim namenjene površine.

Ko gredo pešci po vozišču, kjer je zanje nevarno, zlasti pa pri slabih vidljivostih, slabi preglednosti ceste ali zaradi gostega prometa, morajo hoditi drug za drugim. Pešci, ki hodijo po vozišču na javni cesti zunaj naseljenega kraja, morajo hoditi ob levem robu vozišča v smeri hoje. Izjemoma smejo hoditi po desni strani samo tedaj, kadar je to zanje varneje, npr. na nepreglednih ovinkih, raznih prepadih, v usekih, plazovih in drugih ovinkih ob levi strani ceste.

Pešec, ki potiska kolo, pony, moped ali motorno kolo, kot tudi tisti, ki se potiska z vozičkom za slabotne osebe ali pa če gre po cesti organizirana kolona pešcev, se morajo pomikati ob desnem robu vozišča v smeri hoje.

Kazni

Za pešce, ki ravnaajo v nasprotju s predpisanimi pravili, so zagrožene kazni:

Z denarno kaznijo 50 din se takoj na mestu kaznuje za prekršek:

— pešec, ki hodi po vozišču na cesti, ki ima pločnik ali drugo za pešce namenjeno površino.

Z denarno kaznijo 20 din se takoj na mestu kaznuje za prekršek:

— pešec, ki brez potrebe postaja na vozišču ali hodi po njem tako, da s tem ovira ali preprečuje promet vozil,

— pešec, ki hodi vstric z drugim na cesti, ki je slabo pregledna, ob zmanjšani vidljivosti ali v gostem prometu,

— pešec, ki zunaj naselja hodi po vozišču (kjer ni pločnika) po desni strani v smeri hoje,

— oseba, ki potiska kolo, moped itd. in hodi po levi strani ceste.

Prihodnjic: prečkanje ceste.

